

Rovaniemen kaupunginhallitus 22.2.2021 § 52: Rovaniemen kaupungin lausunto luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2021-2032

Rovaniemi on kehittynyt kauppapaikaksi kulkuväylinä toimineiden suurten jokien, Kemijoen ja Ounasjoen, risteyskohtaan. 2020-luvulla tilanne on edelleen samankaltainen, mutta nyt kaupungin keskustassa kohtaavat valtion maantiet, Suomen päästä päähän yhdistävä valtatie 4 (E75) sekä kantatiet 78 Kajaaniin, 79 Kittilään ja 81 Kuusamoon. Kaupungissa on Suomen kolmanneksi vilkkain lentokenttä ja koko ajan vilkastuva rautatieliikenteen asema, jonka kautta monen kulkijan matka jatkuu edelleen autokyydillä ympäri Lappia. Saavutettavuus kaikilla liikennemuodoilla on Rovaniemen elinkeinorakenteelle ensiarvoisen tärkeää. Tärkeimmät toimialat ovat matkailu, kaupalliset- ja hallinnolliset palvelut sekä koko maakuntaa palvelevat koulutus- ja terveystyöpalvelut. Myös logistiikkapalveluilla on merkittävä rooli ja Rovaniemellä tavaravirtoja siirtyy myös autokuljetuksista kiskoille.

Rovaniemen kaupungin keskeiset tavoitteet valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan ovat:

- Valtion riittävät resurssit paikallisten liikennehankkeiden tukemiseen, sekä valtion vastuu valta- ja kantateiden parantamisen ja ylläpitämisen kustannustaakasta
- Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimusmallin tai vastaavan neuvottelumenettelyn laajentaminen koskemaan myös Rovaniemen seutua
- Koillisväylän datakaapelin tärkeys koko Suomen tietoliikenteen kehityksessä
- TEN-T -ydinverkon laajennus Perämerenkaarelta valtatie 4:ää pitkin Rovaniemelle
- Rautatieliikenteen kehittäminen Jäämerelle
- Yksitysteiden tunnustaminen osaksi liikennejärjestelmää

Valtion maanteiden keskeinen asema tiiviissä kaupunkirakenteessa johtaa siihen, että maankäytön suunnittelussa joudutaan aina pohtimaan liikenteen toimivuutta paitsi katuverkon, myös maanteiden osalta. Lapin pitkistä etäisyyksistä johtuen liikennejärjestelmän suunnittelu on enemmän kaupunkikohtaista, kuin seutukunta-kohtaista. Tästä syystä Rovaniemellä on jo lähes kymmenen vuoden ajan toiminut Rovaniemen liikennejärjestelmätyöryhmä, jossa on kaupungin lisäksi edustus Lapin ELY:stä, Väylävirastosta ja Lapin liitosta. Ryhmässä on ennen kaikkea pyritty sovittamaan yhteen kasvavan maakuntakeskuksen maankäyttöä ja liikennettä. Ryhmä on teettänyt lukuisia selvityksiä maankäytön liikenteellisistä vaikutuksista ja ollut koko olemassa olonsa ajan edistämässä kestävien liikkumismuotojen edistämiseen tähtäviä toimia. Ryhmä myös ylläpitää Rovaniemen liikennemallia, jolla tehtävien toimien vaikutuksia kaikilla liikennemuodoilla voidaan ennakoita niin liikennemäärien, ilmastovaikutusten kuin melunkin osalta.

Kaupungin alueiden käytön strategiassa on kuntaliitoksesta 2006 alkaen linjattu tavoitteeksi kaupunkirakenteen tiivistäminen. Vaikka kaupunki on pinta-alaltaan suuri, niin asutus on jo nykyisellään voimakkaasti keskittynyt keskeiselle kaupunkialueelle. Noin 85 % kaupunkilaisista asuu ja työskentelee 10 kilometrin säteellä kaupungin keskustasta. Tarpeita nykyisten liikenneyhteyksien kehittämiseen myös maanteiden osalta on kuitenkin jo olemassa sekä pitkämatkaisen että kaupungin sisäisen liikenteen osalta. Joitakin kapasiteettiongelmia on edullista ratkaista myös uusia väyliä rakentamalla. Tärkeää on myös kehittää väylästä tukemaan paremmin kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Rovaniemen kaupungin osalta tällaisia väyliä ovat erimerkiksi Paavalniemen silta, Isoaavantien sekä lentokentän eritasoliittymät sekä valtatie 4:n ohitustie Rovaniemen eteläpuolelle. Rovaniemen kaupunki edistää näitä hankkeita oman maankäytön, Lapin ELY-keskuksen ja maakuntakaavoituksen avulla, ja tarvitsee myös valtion hankkeita liikenteen sujuvuuden takaamiseksi kaupungin alueella.

Rovaniemen kaupunki toteaa, että valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on nähty jo pitkään tarvetta. On hyvä, että liikennejärjestelmän tavoitteille on valtakunnallinen poliittisessa päätöksessä hyväksytty linjaus. Näitä linjauksia noudattaen voidaan toteuttaa yhteisiin periaatteisiin nojaavaa liikennejärjestelmätyötä myös paikallisesti. Rovaniemen näkökulmasta on hyvä, jos näiden tavoitteiden

toteuttamisessa löytyy rooli myös 63 000 asukkaan arktiselle kaupungille. Rovaniemelle merkityksellisiä asioita Liikenne 12 luonnoksessa on maanteiden liikennöitävyyden ja kehittämisen turvaaminen, vähähiilisen ja resurssitehokkaan yhdyskuntarakenteen tukeminen, kestävä liikunnan edistäminen, asemanseutujen ja ratapihojen kehittäminen, yksityistieavustusten nosto sekä huomion kiinnittäminen suunnitelmavarannon puutteisiin.

Keskeistä on, että löydetään selkeä keskusteluyhteys valtiovallan suuntaan maankäytön, liikenteen ja elinkeinon tarpeiden toteuttamiseen siten, että rajallisilla resursseilla saadaan elinvoimaisuuden ja saavutettavuuden vaatimukset yhteistyössä toteutettua. Kun MAL-sopimusmenettelyä ei ainakaan toistaiseksi ole otettu käyttöön Rovaniemellä, olisi tärkeää, että kehitystarpeita varten muodostetaan selkeä keskusteluyhteys. Valtion tulisi nimetä taho, jolla on selkeä mandaatti käydä tarvittavia yhteistyöneuvotteluja Rovaniemen kaupungin kanssa. Nimetyllä taholla tulisi olla osaltaan rahoitus asetetut kriteerit täyttävien hankkeiden suunnittelun eteenpäin viemiseksi. Suunnitelmuvarannon puute on selkeä ongelma kun toteuttamiseen etsitään rahoitusta.

Lausunnolla olevassa Liikenne 12 asiakirjassa on otettu vahvasti kantaa kuntien ja valtion väliseen kustannusjakoon. Myös Rovaniemen tapauksessa kaupungin maksuosuuden korostaminen valta- ja kantateiden kustannusten osalta voi johtaa kaupungin näkökulmasta kohtuuttomaan kustannustaakkaan. Kokonaisuuden kannalta on tärkeää suunnata kaupungin niukat resurssit asukkaiden ja elinkeinon tarvitseman välttämättömän katuverkon ja muun infran toteuttamiseen ja nykyisen infran korjausvelan kasvun hillintään. Maanteiden kehittäminen tiiviissä kaupunkiympäristössä vaatii yleensä myös samanaikaista kaupungin ylläpitämän katuverkon kehittämistä liittymäjärjestelyjen ja tarvittavien erikoiskuljetus- ja varareittien osalta.

Kaupunki kiittää Koillisväylän datakaapelin huomioimisesta osana liikenneverkko-suunnittelua, koska tiedon siirtyminen nopeasti ja varmasti on digiyhteiskunnan kehityksen perusta. Rovaniemen kaupunki on mukana Cinia Alliancen hankkeessa. Euroopan komission TEN-T -liikenneverkoston laajentaminen Perämerenkaarelle on erittäin hyvä tavoite. Rovaniemen kaupunki esittää, että vuoteen 2030 mennessä rakennettavan ydinverkoston suunnitelmiin lisättäisiin laajennus Perämerenkaarelta valtatie 4:ää pitkin Rovaniemelle. Rovaniemi on merkittävä kauttakulkureitti puu- ja raaka-ainekuljetuksille, ihmisten kuljettamisesta puhumattakaan. Rovaniemi voisi toimia koko Lapin logistisena keskuksena, jos sen asemaa kansainvälisessä liikenneverkossa vahvistetaan.

Rovaniemen kaupunki pitää tärkeänä raideliikenteen kehittämistä Lapissa esitettyä laajemmin. Niin sanottu Jäämeren rautatie on edelleen tärkeä pitkän aikavälin logistinen tavoite, jota myös valtion tulisi edistää ja asia tulisi mainita Liikenne 12-asiakirjassa. Lisäksi pidämme tärkeänä kaksoisraiteen ulottamista Rovaniemelle saakka.

Lopuksi Rovaniemen kaupunki haluaa kiittää yksityistien huomioimisesta osana Liikenne 12 -suunnitelmaa. Yksitystiet ovat merkittävä osa rovaniemeläisten ja maakunnissa asuvien liikkumista.